

Buôn Hồ, ngày 02 tháng 02 năm 2026

BÀI TUYÊN TRUYỀN PHÒNG CHỐNG BỆNH ĐẠI

1. Khái niệm

Bệnh Đại là bệnh viêm não tủy cấp tính do vi rút, lây truyền từ động vật sang người chủ yếu qua vết cắn, cào, liếm của động vật mắc bệnh. Bệnh thường lưu hành ở các nước thuộc khu vực châu Á và châu Phi. Tại Việt Nam, bệnh Đại lưu hành ở nhiều địa phương.

2. Nguồn bệnh và thời gian ủ bệnh

Bệnh Đại chủ yếu lây từ các con vật nuôi sang người như: chó, mèo hoặc có thể là các loài động vật hoang dã như: dơi, chó sói, chồn, cầy, cáo và động vật có vú khác. Sau khi bị chó, mèo bị bệnh Đại cắn, thời gian ủ bệnh thường từ 10 ngày - 03 tháng, có thể kéo dài đến hàng năm. Thời gian ủ bệnh phụ thuộc vào tình trạng nặng nhẹ của vết cắn, vị trí vết cắn có liên quan đến nơi có nhiều dây thần kinh, khoảng cách từ vết cắn đến não, số lượng virus xâm nhập. Vết cắn càng nặng và càng gần thần kinh trung ương thì thời gian ủ bệnh càng ngắn.

3. Các biểu hiện của bệnh Đại ở chó, mèo

- **Ở chó:** Chó bị bệnh Đại có dấu hiệu khác thường như trốn vào góc tối, kín đáo, tru lên từng hồi, bồn chồn, nhảy lên đớp không khí, liếm hoặc tự cắn, cào đến rụng lông, chảy máu. Chó bỏ ăn, sốt, có biểu hiện khát nước, muốn uống nhưng không nuốt được, chảy nước dãi, sùi bọt mép, bồn chồn, sợ sệt, đi lại không có chủ định, hoặc trở nên dữ tợn, điên cuồng. Con vật thường bỏ nhà ra đi và không trở về, trên đường đi, gặp vật gì lạ cũng cắn gặm, tấn công chó khác, tấn công người kể cả chủ.

- **Một số động vật khác:** Mèo, cầy, chồn, cáo, dơi, chuột, khỉ, gấu cũng có nguy cơ bị mắc bệnh Đại, nhưng tỷ lệ thấp hơn ở chó, bệnh Đại ở những động vật này cũng tiến triển như ở chó. Đối với mèo thì hay núp mình vào chỗ vắng, hay kêu, bồn chồn, khi người chạm vào thì nó cắn mạnh tạo vết thương sâu.

- **Thời kỳ lây truyền ở chó nhà là từ 3-7 ngày** (tối đa là 10 ngày) trước khi chó có triệu chứng đại và trong suốt thời kỳ phát bệnh. Vi rút đại thường tồn tại trong nước bọt của con vật bị bệnh.

4. Biểu hiện của người mắc bệnh Đại

Người mắc bệnh Đại sẽ có biểu hiện bằng các triệu chứng kích động (thể cuồng) như: sợ nước, sợ gió, sợ ánh sáng, co giật, dữ tợn, điên cuồng; hoặc các triệu chứng liệt (thể liệt) tiến triển tới hôn mê và thường tử vong trong vòng 10 ngày từ khi xuất hiện triệu chứng.

Ở người, vi rút đào thải qua các chất tiết (nước bọt, nước mắt, nước tiểu ...) của người bệnh trong suốt thời gian phát bệnh. Tuy nhiên, khả năng lây truyền từ người sang người là vô cùng hiếm gặp.

5. Các biện pháp phòng, chống bệnh Đại

Người bị động vật mắc bệnh đại hoặc nghi đại cần cần được tiêm vắc xin phòng bệnh đại. Người đã bị bệnh đại có tỷ lệ tử vong có thể tới 100%. Trên thế giới hiện chưa có thuốc điều trị đặc hiệu. Bệnh đại nguy hiểm nhưng hoàn toàn có thể phòng tránh được.

Để chủ động phòng chống bệnh đại, người dân cần thực hiện các biện pháp sau:

- Cách phòng bệnh tốt nhất là phải tiêm phòng đại cho 100% chó, mèo nuôi đầy đủ và nhắc lại hàng năm theo khuyến cáo của ngành thú y, theo thông báo của UBND xã, thị trấn.

- Hạn chế nuôi chó, mèo. Những gia đình có trẻ em nên tạm dừng nuôi chó, mèo vì con trẻ thường hay lê la, ôm hôn chó, mèo dẫn đến nguy cơ bị chó, mèo cắn, cào; Không đùa nghịch, trêu chọc chó, mèo, nhất là chó, mèo chạy rông ngoài đường; không lại gần khi chó đang ăn hoặc khi chó mẹ đang cho con bú, không nhìn vào mắt chó.

- Nuôi chó phải xích, nhốt; chó ra đường phải được đeo rọ mõm, có người dắt.

- Diệt chó chạy rông, chó vô chủ.

- Khi bị chó, mèo cắn cần:

+ Rửa vết thương dưới vòi nước chảy ngay lập tức với xà phòng liên tục từ 10-15 phút. Nếu không có xà phòng có thể xối rửa vết thương bằng nước thông thường - đây là phương pháp sơ cứu hiệu quả để giảm thiểu nguy cơ mắc bệnh đại khi bị chó, mèo cắn.

+ Sau đó vết thương cần được rửa sạch với cồn 70%, cồn iod để chống bội nhiễm và giảm đến mức tối đa số lượng virus đại xâm nhập vào người. Không băng kín vết thương.

+ Hạn chế làm dập vết thương.

+ Đến ngay Trung tâm y tế gần nhất để được tư vấn và tiêm phòng đại kịp thời. Chỉ có tiêm phòng mới ngăn ngừa không bị bệnh đại. Tuyệt đối không dùng thuốc nam, không tự chữa, không nhờ thầy lang chữa bệnh đại.

+ Trẻ em bị chó mèo cắn cần báo cho cha mẹ biết để xử lý kịp thời.

- Đối với người bị chó, mèo nghi đại cắn, cào, liếm hoặc đã tiếp xúc với chó, mèo mắc bệnh, cần đến ngay Trung tâm Y tế hoặc các Trạm Y tế để được khám, tư vấn và tiêm vắc xin phòng đại càng sớm càng tốt. Đối với chó, mèo nuôi cần theo dõi con vật từ 10-14 ngày, trường hợp chó chạy rông hoặc không theo dõi được thì xử lý như chó nghi đại cắn.

- Trường hợp người có nguy cơ cao nhiễm vi rút đại như người làm nghề giết mổ chó, người đi đến khu vực có lưu hành bệnh đại cần đến cơ sở y tế, Trung tâm Y tế để khám, tư vấn và tiêm vắc xin dự phòng bệnh đại.

Xin chân thành cảm ơn!

Hiệu trưởng

Nguyễn Thị Hạnh

Nhân viên y tế

Lê Thị Long